

Sygn. akt II CSK 380/14

POSTANOWIENIE

Dnia 2 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie z wniosku B. G. , A. W., R. W. i B. J. P. następczyni prawnej W. K. J.
przy uczestnictwie L. K. i B. G.

o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie ,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 2 grudnia 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni B. J. P.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 7 czerwca 2013 r., sygn. akt III Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddała wniosek B. G. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3. oddała wniosek adw. M.K. o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni B.J.P. w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na

ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnych orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Pełnomocnik wnioskodawczyni B. J. P. w skardze kasacyjnej wniesionej od postanowienia Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 7 czerwca 2013 r. wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania oparł na przesłance ujętej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Zdaniem skarżącej zachodzi potrzeba wykładni art. 336 k.c. pod kątem oceny, kiedy władztwo wykonywane nad rzeczą przez współwłaściciela może zostać uznane za posiadanie samoistne, prowadzące do nabycia prawa własności w drodze zasiedzenia. Według skarżącej, stany faktyczne odpowiadające wyrażonemu w art. 206 k.c. uprawnieniu do władania rzeczą przez współwłaściciela – które może polegać również na władaniu całością rzeczy – są w praktyce sądowej często mylone z posiadaniem spełniającym warunki z art. 336 k.c., tj. chęcią władania rzeczą jak właściciel z wyłączeniem pozostałych współwłaścicieli.

We wniosku wskazano także na potrzebę wyjaśnienia, czy w świetle art. 180 § 1 pkt 1 k.p.c. do wykazania następstwa prawnego w razie śmierci strony konieczne jest przedstawienie sądowi prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie

publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, nie publ.). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009, nr 3 – 4, poz. 43). Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie wymaga ponadto przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, nie publ.).

Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Trzeba przy tym uwzględnić, że skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, a ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy przy jej rozpoznaniu byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym, czy wątpliwościami prawnymi i pozwalać na ich rozstrzygnięcie.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że współwłaściciel żądający stwierdzenia zasiedzenia idealnego udziału innego współwłaściciela musi dać wyraz temu, że zmienił (rozszerzył) zakres swojego posiadania samoistnego ponad realizację uprawnienia z art. 206 k.c. Skuteczność takiej zmiany wymaga, aby uczynił to jawnie, czyli zmanifestował ją w sposób widoczny dla współwłaściciela i otoczenia. Sama świadomość posiadania samoistnego ponad realizację

uprawnienia z art. 206 k.c. nie może być uznana za wystarczającą, a co za tym idzie – nie może skutkować stwierdzeniem zasiedzenia udziałów przysługujących pozostałym współwłaścicielom (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2012 r., IV CSK 117/12, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2009 r., II CSK 405/08, nie publ.).

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, niewykonywanie prawa posiadania przez innych współwłaścicieli nie uprawnia do wniosku, że współwłaściciel posiadający całą rzecz przejmując ją w samoistne posiadanie w zakresie ich uprawnień (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2013 r., II CSK 581/12, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2013 r., V CSK 269/12, nie publ.). Posiadanie właścicielskie całej rzeczy przez współwłaściciela wyłącznie dla siebie i z wolą odsunięcia od realizacji praw do tej rzeczy innych współwłaścicieli wymaga udowodnienia przez współwłaściciela żądającego stwierdzenia zasiedzenia idealnego udziału innego współwłaściciela, że po pierwsze, rozszerzył zakres swego samoistnego posiadania ponad realizację uprawnień z art. 206 k.c. i po drugie, że uzewnętrzniał tę zmianę wobec pozostałych współwłaścicieli. Zastosowanie w takim wypadku domniemania z art. 339 k.c. jest wykluczone (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2014 r., IV CSK 412/13, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2013 r., V CSK 269/12, nie publ.).

Odnosnie do drugiego z przedstawionych we wniosku zagadnień należy wskazać, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym art. 180 § 1 pkt 1 k.p.c. nie uzależnia podjęcia postępowania zawieszonego z powodu śmierci strony od udowodnienia przymiotu następcy prawnego przy pomocy prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. Sąd może podjąć z urzędu postępowanie zawieszone na skutek śmierci strony w każdym przypadku, gdy następcy prawni zmarłego są mu znani (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 1975 r., III CZP 5/75, OSNC 1976, nr 2, poz. 26; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2010 r., IV CSK 122/10, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1975 r., III CRN 102/75, OSNC 1976, nr 6, poz. 139).

Wniosek uczestniczki B.G. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego podlegał oddaleniu, bowiem uczestniczka nie złożyła odpowiedzi na skargę kasacyjną, lecz za zezwoleniem Sądu pismo przygotowawcze, wniesione po terminie przewidzianym na złożenie odpowiedzi na skargę kasacyjną. Pismo takie nie wywołuje skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, obejmujących sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę kasacyjną (art. 167 k.p.c. w zw. art. 398⁷ § 1 k.p.c.) (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003, nr 9, poz. 120; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2014 r., III SK 38/13, nie publ.).

Wniosek o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej w postępowaniu kasacyjnym przez adwokata ustanowionego z urzędu podlegał oddaleniu. We wniosku nie zawarto bowiem oświadczenia, iż opłaty nie zostały zapłacone w całości lub w części. Zgodnie z § 20 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 461), oświadczenie to stanowi element konstrukcyjny wniosku i powinno być wyraźnie sformułowane (por. postanowienie SN z dnia 23 lutego 2012 r., V CZ 133/11, LEX nr 1215161). Brak takiego oświadczenia wywołuje skutki materialnoprawne polegające na utracie prawa do wynagrodzenia (postanowienie SN z dnia 9 września 2011 r., III SPP 27/11, LEX nr 1106755).